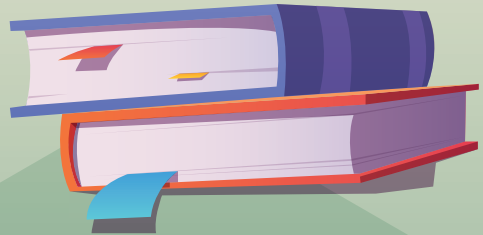
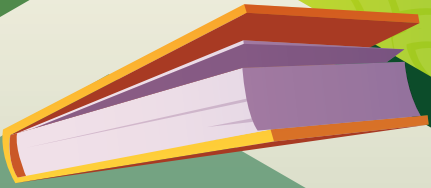




DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

10.
SINIF

SİYER
ETKİNLİK
KİTABI





**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

10. SINIF

SİYER

**ETKİNLİK
KİTABI**

YAZARLAR

Dr. Fatma BALCI ARVAS

Dr. Numan KONAKLI

Ayşe SAĞLAM

Hüseyin ÇINAR

Süleyman EMİROĞLU

Editör

Süleyman EMİROĞLU

Program Geliştirme Uzmanı

Talip AYDEMİR

Dil Uzmanı

Mehmet Emin SARIKAYA

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Hülya ERDUL

Rehberlik ve Psikolojik

Danışma Uzmanı

Kenan PINARBAŞI

Mevlüt SELVİ

Grafik Tasarım Uzmanı

Hakan AVLUKARI

Meryem ÜNSEL

Yahya ÖZTÜRK

İÇİNDEKİLER

1. Ünite

İslamiyet Öncesi Arap Yarımadası

1. KAZANIM: İslam'ı anlamada Peygamberimizin hayatını öğrenmenin önemini kavrar.

- | | |
|------------------------|---|
| 1. ETKİNLİK: OKU-YORUM | 6 |
| 2. ETKİNLİK: OKU-YORUM | 9 |

2. KAZANIM: Peygamberimizi tanımada Siyer ilminin temel kaynaklarını ve kavramlarını tanımanın önemini fark eder.

- | | |
|---------------------------|----|
| 3. ETKİNLİK: EŞLEŞTİRME | 11 |
| 4. ETKİNLİK: CEVAPLAYALIM | 14 |

3. KAZANIM: İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nın coğrafi, siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik yapısını ve dinî özelliklerini tanır.

- | | |
|-----------------------------|----|
| 5. ETKİNLİK: HARİTA-YORUM | 17 |
| 6. ETKİNLİK: ÇENGEL BULMACA | 20 |

4. KAZANIM: Cahiliye kavramını ve cahiliye zihniyetinin genel özelliklerini açıklar.

- | | |
|------------------------|----|
| 7. ETKİNLİK: OKU-YORUM | 23 |
| 8. ETKİNLİK: OKU-YORUM | 26 |

5. KAZANIM: İslamiyet öncesi Hicaz'ın tarihi, dinî, sosyal ve kültürel hayatını tanır.

- | | |
|-----------------------------|----|
| 9. ETKİNLİK: ÇENGEL BULMACA | 28 |
| 10. ETKİNLİK: EŞLEŞTİRME | 30 |

KİTABIMIZI TANIYALIM

Ders adı

Sınıf

Kazanım

Etkinlik sıra numarası

Etkinlik süresi

Ünite adı

ETKİNLİK 5
SİYER
1. Ünite: İslamiyet Öncesi Arap Yarımadası 20 dk.

Kazanım: İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nın coğrafi, siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik yapısını ve dinî özelliklerini tanıyarak...

Süreç

1. Öğrencilere İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nın coğrafi, siyasi ve ekonomik yapısını ile ilgili bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuç ulaşılabileceği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden Ek-1'deki yönergeler doğrultusunda sorulara yanıtlamaları istenir.
5. Soruların yanıtlarından sonra gönüllü öğrencilere söz hakkı verilir. Cevapların sınıfça paylaşılması sağlanır.
6. Cevaplar öğretmen tarafından değerlendirilerek etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme: Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.


Değerlendirme yöntemi

Etkinlik adı

Etkinlik süreci açıklaması

HARİTA-YORUM
ETKİNLİK 5
EK-1 20 dk.

1. İslam öncesi Arap Yarımadası'na ve çevresini gösteren harita üzerinde işaretlenmiş bölgelere aşağıda verilen önemli bölge, devlet, şehir ve deniz isimlerini işaretleyiniz.
Arap Yarımadası, Mekke, Yezrib, Taif, Sasani (Fars) İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu, Gassaniler, Habeş Krallığı, Himyer Devleti, Kızıldeniz, Basra Körfezi, Arap Denizi, Akdeniz.



2. "Arap Yarımadası'nın büyük bir bölümünün çöllerle kaplı olması buranın insanın ortak bir tarih ve kadere sahip olmalarında etkili oldu. Yağmurun azlığı, uzun süren kuraklıkların görülməsi Yarımadasının büyük bir bölümünde düzenli tarımı mümkün vermiyordu. ... Tarım imkanı olan yerlerde dahi yağışların düzensizliği ve kuraklıklar sonucu kıtlıklar görülebiliyordu. Bu durumda Yarımada insanı, başta gıda gibi en temel ihtiyaçları dahil olmak üzere bir çok gereksinimini kendisine yakın bölgelerden karşılamak zorundaydı. Çölün ortaya çıkarttığı bu olumsuz koşullar Yarımada'da ticareti canlandırıyor ve geliyordu. Arap Yarımadası'nın diğer bir coğrafi özelliği olarak Akdeniz ve Hint Okyanusu arasında olması ve bu dünyeyi birbirine bağlaması burayı uzak mesafeler arası transit ticaretin merkezi haline getirdi. Özellikle çöller arasında büyük köylük sadıyın çölün gemisi niteliğindeki devreye sahip olması her iki dünya arasında aracı rolüyle kolaylaştırdı. Her iki tarafın mallarını karşılıklı olarak sürekli taşımayı sağladı. Böylece Arap Yarımadası'nda ekonomik hayatın merkezinde ticaret yer aldı. Yarımada'yı bir ağ gibi kucaklayan pazarlar her yıl belirli mevsimlerde düzenli olarak kurulmaktaydı ve her neyse her ay bir pazar düşmekteydi."

(Fahuk BAL, "Çölün Ekonomisi: İslam Öncesi Arap Yarımadası'nda Ticaret, Örtük, Para Ve Kredi, Akademik Özgü Yayın, 2016, C. 8, S. 11-17.)

Metinde yer alan Arap Yarımadası'nın coğrafi ve ekonomik koşullarının Hz. Peygamber'in tebliğine olan etkisini yorumlayınız.

Etkinlik yönergesi

Etkinlik alanı

Cevap anahtarı

HARİTA-YORUM
ETKİNLİK 5
EK-2 20 dk.

CEVAP ANAHTARI

1.



ÜNİTE

1

**İSLAMİYET
ÖNCESİ
ARAP
YARIMADASI**

10

ETKİNLİK 1

SİYER

1. Ünite: İslamiyet Öncesi
Arap Yarımadası

15 dk.

Kazanım: İslam'ı anlamada Peygamberimizin hayatını öğrenmenin önemini kavrar.

Süreç

1. Öğrencilere İslam'ı anlamada Peygamberimizin (s.a.v.) hayatını öğrenmenin önemi ile ilgili bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden Ek-1'deki yönerge doğrultusunda soruları yanıtlamaları istenir.
5. Soruların yanıtlanmasından sonra gönüllü öğrencilere söz hakkı verilir. Cevapların sınıfla paylaşılması sağlanır.
6. Cevaplar öğretmen tarafından değerlendirilerek etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki soruları metinden yararlanarak cevaplayınız.

“İslam ümmetini önceki ümmetlerden ayıran en önemli özelliklerinden bir tanesi, kendilerine gönderilen kitapla birlikte bu kitabın ilk elden yorumu olan Hz. Peygamber’in yaşantısını da sahih biçimde muhafaza etmeyi başarmış olmasıdır. Kendilerine kitap verilen önceki ümmetler bunu başaramadıkları için dinleri ve kitapları tahrif olmuştur. Başka bir deyişle, Tevrat ve İncil’in gereği gibi muhafaza edilemeyişinin en önemli sebebi, bu kitapların indirildiği Musa (a.s.) ve İsa (a.s.) peygamberlerin hayatlarının, yani dinin ilk elden pratiğinin güvenilir biçimde nesilden nesile aktarılamayışıdır. Allah Teâlâ’nın insanlık için son elçi olarak seçtiği Hz. Muhammed (s.a.v.) bu gerçeğin farkında olduğu için görevinin sona ermek üzere olduğu dönemlerde ashâbını şu sözleriyle uyarırken bir yandan da İslam’ın kıyamete kadar hayatta nasıl kalacağını sırrını açıklamıştır: ‘Size iki şey bırakıyorum, onlara sımsıkı sarıldığınız sürece yolunuzu şaşırmayacaksınız: Kur’ân ve sünnet.’ (Muvatta, Kader, 3.)

Bir dinin gereği gibi anlaşılması ve yaşanması için o dinin ilk temsilcisinin hayatının iyi bilinmesi ve doğru anlaşılması şarttır. İslam ümmeti bu konuda dünyadaki en şanslı ümmettir çünkü Hz. Peygamber’in hayatı o dönemde ve öncesinde başka hiçbir kimseye nasip olmayacak biçimde ayrıntılı olarak bilinmektedir. Yani Müslümanlar, Kur’ân-ı Kerim’in ilk elden tefsirinin ve yorumunun ne olduğunu araştırmak veya tartışmak zorunda değildirler, çünkü bu yorum Hz. Peygamber’in sünneti olarak önlerinde zaten apaçık durmaktadır.”

(<http://www.sonpeygamber.info/sunnetin-dindeki-yeri>, 19 Ağustos 2020.)

1. Aşağıdaki bilgilerden hangisi söylenemez?

- A) Müminler, Allah’a (c.c.) kulluk görevini hakkıyla yerine getirebilmek için Hz. Muhammed’in (s.a.v.) rehberliğine muhtaçtır.
- B) Kitap gönderilen önceki ümmetlerin medeniyetinde ezber kültürü olduğu için dinî hükümleri ve peygamberlerinin hayatını kayda alma gereği duymamışlardır.
- C) Dinin gereği gibi anlaşılması ve yaşanması için o dini örnek olarak yaşayan Peygamberimizin (s.a.v.) hayatını doğru kaynaklardan bilmek gerekmektedir.
- D) Peygamberimizin (s.a.v.) hayatın her alanındaki uygulamalarını bilmek Müslümanların ayrılığa düşmelerini engellemiştir.
- E) Kitapları tahrife uğrayan ümmetlerden İslam ümmetinin en önemli farkı Hz. Peygamber’in yaşantısını sahih biçimde muhafaza etmiş olmasıdır.

2. “Şüphesiz o Zikr’i (Kur’an’ı) biz indirdik! Onun koruyucusu da elbette biziz.”

(Hicr suresi, 9. ayet.)

Hz. Peygamber’in hayatını ve sünnetlerini bilmenin önemi ile verilen ayet arasındaki bağı açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

CEVAP ANAHTARI

1. B

10

ETKİNLİK 2

SİYER

1. Ünite: İslamiyet Öncesi
Arap Yarımadası

15 dk.

Kazanım: İslam'ı anlamada Peygamberimizin hayatını öğrenmenin önemini kavrar.

Süreç

1. Öğrencilere İslam'ı anlamada Peygamberimizin (s.a.v.) hayatını öğrenmenin önemi ile ilgili bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılacak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden Ek-1'deki yönerge doğrultusunda soruları yanıtlamaları istenir.
5. Soruların yanıtlanmasından sonra gönüllü öğrencilere söz hakkı verilir. Cevapların sınıfla paylaşılması sağlanır.
6. Cevaplar öğretmen tarafından değerlendirilerek etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki soruları metinden yararlanarak cevaplayınız.

“Sünnetin Kur’an-ı Kerim’i açıklamak dışındaki ikinci bir vazifesi, dinin Kur’an’da yer almayan emir ve yasaklarını doğrudan belirlemesidir. Sünnet, bütün İslam âlimleri tarafından, dini hüküm vaz edebilme salahiyeti açısından Kur’an gibi müstakil bir delil kabul edilmiştir. Esasen sünnetin bu yönü, diğer birçok özelliğine nazaran çok daha baskındır, çünkü dinin özünü oluşturan ibadetler ve diğer konularla ilgili birçok meselenin hükmü bizzat Resul-i Ekrem tarafından belirlenmiştir. Müslümanların gündelik hayatlarında karşı karşıya oldukları birçok meselenin hükmünün yer aldığı fıkıh kitapları, en önemli referanslarını Hz. Peygamber’in sünnetini oluşturan hadislerden almaktadır...”

Eğer sünnetin dinde yeri olmasa ve din sadece Kur’an-ı Kerim’den ibaret bulunsaydı, İslam dini hayatın her alanına hitap etmekten uzak ve kısa zaman içinde yok olmaya mahkum biçimde ortaya çıkmış olurdu. Oysa dine hayatın her alanına hitap etme salahiyetini ve iddiasını kazandıran husus, bizzat bu hayatın içinde yer alan, her türlü problemle yüzleşen ve onlara çözüm üreten Hz. Peygamber’in tüm yaşamının bir hülasası olan sünnettir.”

(<http://www.sonpeygamber.info/sunnetin-dindeki-yeri>, 19 Ağustos 2020.)

- I. “Kim peygambere itaat ederse Allah’a itaat etmiş olur. Kim yüz çevirirse (bilsin ki) biz seni onlara bekçi göndermedik.”
(Nisâ suresi, 80. ayet.)
- II. “... Peygamber size ne verdiyse onu alın, neyi de size yasak ettiyse ondan vazgeçin. Allah’a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz, Allah’ın azabı çetindir.”
(Haşr suresi, 7. ayet.)
- III. “... Allah ve Resulü bir iş hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mümin erkek ve hiçbir mümin kadın için kendi işleri konusunda tercih kullanma hakları yoktur. Kim Allah’a ve Resulü’ne karşı gelirse, şüphesiz ki o apaçık bir şekilde sapmıştır.”
(Ahzâb suresi, 36. ayet.)
- IV. “Ey iman edenler! Hepiniz topluca barış ve güvenliğe (İslâm’a) girin. Şeytanın adımlarını izlemeyin. Çünkü o, size apaçık bir düşmandır.”
(Bakara suresi, 208. ayet.)

Hız. Peygamber’in ve sünnetinin İslam dinindeki yeri ile ilgili ayetler aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) I ve II B) II ve III C) I, II ve III D) I, III ve IV E) II, III ve IV

2. “İçinizden hiçbirinizi benim bir emrim veya yasağımı duyduğu vakit ‘Biz anlamayız, bize Kur’ân’daki helal ve haramlar yeter.’ derken görmeyeyim!”

(Ebu Dâvûd, Sünnet, 5.)

Peygamberimizin (s.a.v.) bu uyarıyı yapmasının sebebi nedir?

.....
.....

3. İslam’ı anlamada Peygamberimizin (s.a.v.) hayatını öğrenmenin önemi nedir?

.....
.....

CEVAP ANAHTARI

1.C

10

ETKİNLİK 3

SİYER

1. Ünite: İslamiyet Öncesi
Arap Yarımadası

15 dk.

Kazanım: Peygamberimizi tanımada Siyer ilminin temel kaynaklarını ve kavramlarını tanımanın önemini fark eder.

Süreç

1. Öğretmen tarafından öğrencilere Siyer ilminin temel kaynaklarını ve kavramlarını içeren bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Ek-1'de isimleri verilen müellifleri ve onlara ait eserleri eşleştirmeleri istenir.
5. Öğrencilerin bireysel olarak etkinliği tamamlamaları sağlanır.
6. Belirlenen süre bittiğinde her öğrencinin kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirmesi istenir.
7. Öğretmenin doğru eşleştirmeleri söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Tabloda verilen müellifleri ve kendilerine ait eserleri, müelliflerin isimlerinin yanlarında ayrılan boşluklara yazarak eşleştiriniz.

	MÜELLİF	ESERİ	ESERLER
1	Buhârî	et-Tabakâtü'l-kübrâ
2	Ebu Dâvûd	el-Bidâye ve'n-nihâye
3	İmam Mâlik	Târîhu'l-ümem ve'l-mülûk
4	Ahmed b. Hanbel	Ahbâru Mekke
5	İbn İshâk	Ensâbü'l-eşrâf
6	İbn Hişâm	es-Sünen
7	el-Vâkîdî	es-Sîretü'n-nebeviyye
8	İbn Sa'd	el-Kâmil fi't-târîh
9	Belâzürî	el-Muvatta
10	et-Taberî	Kitâbü'l-meğâzî
11	İbnü'l-Esîr	Kitâbü's-şemâil
12	İbn Kesîr	Sîretü İbn İshâk
13	Ezrakî	el-Câmiu's-sahih
14	İbn Abdilberr	el-İsâbe fî Temyizi's-sahabe
15	İbn Hacer	el-İstiâb fî Ma'rifeti'l-ashâb
16	Tirmizî	Delâilü'n-nübüvve
17	Ebu Nuaym el-İsfahânî	el-Müsned

CEVAP ANAHTARI

	MÜELLİF	ESERİ	ESERLER
1	Buhârî	el-Câmiu's-sahih	et-Tabakâtü'l-kübrâ
2	Ebu Dâvûd	es-Sünen	el-Bidâye ve'n-nihâye
3	İmam Mâlik	el-Muvatta	Târîhu'l-ümem ve'l-mülûk
4	Ahmed b. Hanbel	el-Müsned	Ahbâru Mekke
5	İbn İshâk	Sîretü İbn İshâk	Ensâbü'l-eşrâf
6	İbn Hişâm	es-Sîretü'n-nebeviyye	es-Sünen
7	el-Vâkıdî	Kitâbü'l-meğâzî	es-Sîretü'n-nebeviyye
8	İbn Sa'd	et-Tabakâtü'l-kübrâ	el-Kâmil fi't-târîh
9	Belâzürî	Ensâbü'l-eşrâf	el-Muvatta
10	et-Taberî	Târîhu'l-ümem ve'l-mülûk	Kitâbü'l-meğâzî
11	İbnü'l-Esîr	el-Kâmil fi't-târîh	Kitâbü's-şemâil
12	İbn Kesîr	el-Bidâye ve'n-nihâye	Sîretü İbn İshâk
13	Ezrakî	Ahbâru Mekke	el-Câmiu's-sahih
14	İbn Abdilberr	el-İstiâb fi Ma'rifeti'l-ashâb	el-İsâbe fi Temyizi's-sahabe
15	İbn Hacer	el-İsâbe fi Temyizi's-sahabe	el-İstiâb fi Ma'rifeti'l-ashâb
16	Tirmizî	Kitâbü's-şemâil	Delâilü'n-nübüvve
17	Ebu Nuaym el-İsfahânî	Delâilü'n-nübüvve	el-Müsned

10

ETKİNLİK 4

SİYER

1. Ünite: İslamiyet Öncesi
Arap Yarımadası

20 dk.

Kazanım: Peygamberimizi tanımada Siyer ilminin temel kaynaklarını ve kavramlarını tanımanın önemini fark eder.

Süreç

1. Öğretmen tarafından öğrencilere Siyer ilminin temel kaynaklarını ve kavramlarını içeren bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Ek-1’de yer alan yönergeler doğrultusunda Siyer ilminin temel kaynak ve kavramlarına dair eşleştirmelerin yapılması ve soruların cevaplandırılması istenir.
5. Öğrencilerin bireysel olarak etkinliği tamamlamaları sağlanır.
6. Belirlenen süre bittiğinde her öğrencinin kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirmesi istenir.
7. Öğretmenin doğru eşleştirmeleri söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

A. Tablodaki konular ile kaynak eserleri, kaynakların başındaki rakamları boşluklara yazarak eşleştiriniz.

KAYNAK ESERLERİN İHTİVA ETTİĞİ KONULAR		KAYNAK ESERLER
Çoğu sahabi çocuğu olan yüz kadar Medineliden ve birçok râviden hadis, siyer ve meğâzî ile ilgili bilgilerin derlenip tasnif edilmesiyle kaleme alınan eser	1. Kitâbü'ş-şemâil
Resulullah'ın (s.a.v.) Medine Dönemi'ndeki gazve ve seriyyelerinin ele alınmış olduğu eser	2. el-İsâbe fi Temyizi's-sahabe
İlk cildinde siyer konularına diğer ciltlerinde ise sahabi, tabiin, tebeu't-tabiin ve ardından gelen neslin biyografilerine yer verilmiş, son cildi de hanım sahabilere ayrılmış eser	3. Târihu'l-ümem ve'l-mülûk
Hiz. Nuh'tan itibaren Arapların soyuna ve sırasıyla Hiz. Muhammed'in (s.a.v.) dedelerine yer vererek Peygamberimizin (s.a.v.) hayatının anlatıldığı eser	4. Ahbâru Mekke
Hiz. Peygamber'in Mekke ve Medine dönemlerini oldukça geniş biçimde kronolojik olarak ele alan eser	5. Ensâbü'l-eşrâf
Siyer ve meğâzî haberlerine genişçe yer veren şehir tarihlerinin başında gelen eser	6. Kütüb-i Sitte
Siyere dair birçok bilginin bulunduğu sahabeyi anlatan eser	7. Delâilü'n-nübüvve
Hiz. Peygamber'in dış görünüşü, yaşayışı, şahsi hayatı gibi beşerî yönünü anlatan eser	8. et-Tabakâtü'l-kübrâ
Hiz. Muhammed'in (s.a.v.) nübüvvetini inkâr edenlerin iddia ve isnatlarına cevap vermek amacıyla yazılan aynı zamanda peygamberlik alâmetlerini anlatan eser	9. Sîretü İbn İshâk
Sahih ve güvenilir hadislerin büyük bir kısmını ihtiva eden dokuz hadis külliyyatı	10. Kitâbü'l-meğâzî

B. Aşağıdaki konuları araştırmanız gerekse hangi kaynaktan yararlanmanız daha uygun olur?

- a. Ahlakla ilgili bir hadis-i şerif:
- b. Müslümanlara uygulanan boykot:
- c. Medine'de gelişen siyasi olayların tarihî gelişimi:
- ç. Veda Hutbesi:
- d. Hiz. İsmail:
- e. Mus'ab b. Umeyr:
- f. Hiz. Hatice:

CEVAP ANAHTARI

A.

KAYNAK ESERLERİN İHTİVA ETTİĞİ KONULAR		KAYNAK ESERLER
Çoğu sahabi çocuğu olan yüz kadar Medineliden ve birçok râviden hadis, siyer ve meğâzî ile ilgili bilgilerin derlenip tasnif edilmesiyle kaleme alınan eser	9	1. Kitâbü's-şemâil
Resulullah'ın (s.a.v.) Medine Dönemi'ndeki gazve ve seriyelerinin ele alınmış olduğu eser	10	2. el-İsâbe fî Temyizi's-sahabe
İlk cildinde siyer konularına diğer ciltlerinde ise sahabi, tabiin, tebeu't-tabiin ve ardından gelen neslin biyografilerine yer verilmiş, son cildi de hanım sahabilere ayrılmış eser	8	3. Târîhu'l-ümem ve'l-mülûk
Hz. Nuh'tan itibaren Arapların soyuna ve sırasıyla Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dedelerine yer vererek Peygamberimizin (s.a.v.) hayatının anlatıldığı eser	5	4. Ahbâru Mekke
Hz. Peygamber'in Mekke ve Medine dönemlerini oldukça geniş biçimde kronolojik olarak ele alan eser	3	5. Ensâbü'l-eşrâf
Siyer ve meğâzî haberlerine genişçe yer veren şehir tarihlerinin başında gelen eser	4	6. Kütüb-i Sitte
Siyere dair birçok bilginin bulunduğu sahabeyi anlatan eser	2	7. Delâilü'n-nübüvve
Hz. Peygamber'in dış görünüşü, yaşayışı, şahsi hayatı gibi beşerî yönünü anlatan eser	1	8. et-Tabakâtü'l-kübrâ
Hz. Muhammed'in (s.a.v.) nübüvvetini inkâr edenlerin iddia ve isnatlarına cevap vermek amacıyla yazılan aynı zamanda peygamberlik alâmetlerini anlatan eser	7	9. Sîretü İbn İshâk
Sahih ve güvenilir hadislerin büyük bir kısmını ihtiva eden dokuz hadis külliyyatı	6	10. Kitâbü'l-meğâzî

10

ETKİNLİK 5

SİYER

1. Ünite: İslamiyet Öncesi
Arap Yarımadası

20 dk.

Kazanım: İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nın coğrafi, siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik yapısını ve dinî özelliklerini tanır.

Süreç

1. Öğrencilere İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nın coğrafi, siyasi ve ekonomik yapısı ile ilgili bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılacak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden Ek-1'deki yönergeler doğrultusunda soruları yanıtlamaları istenir.
5. Soruların yanıtlanmasından sonra gönüllü öğrencilere söz hakkı verilir. Cevapların sınıfla paylaşılması sağlanır.
6. Cevaplar öğretmen tarafından değerlendirilerek etkinlik tamamlanır.

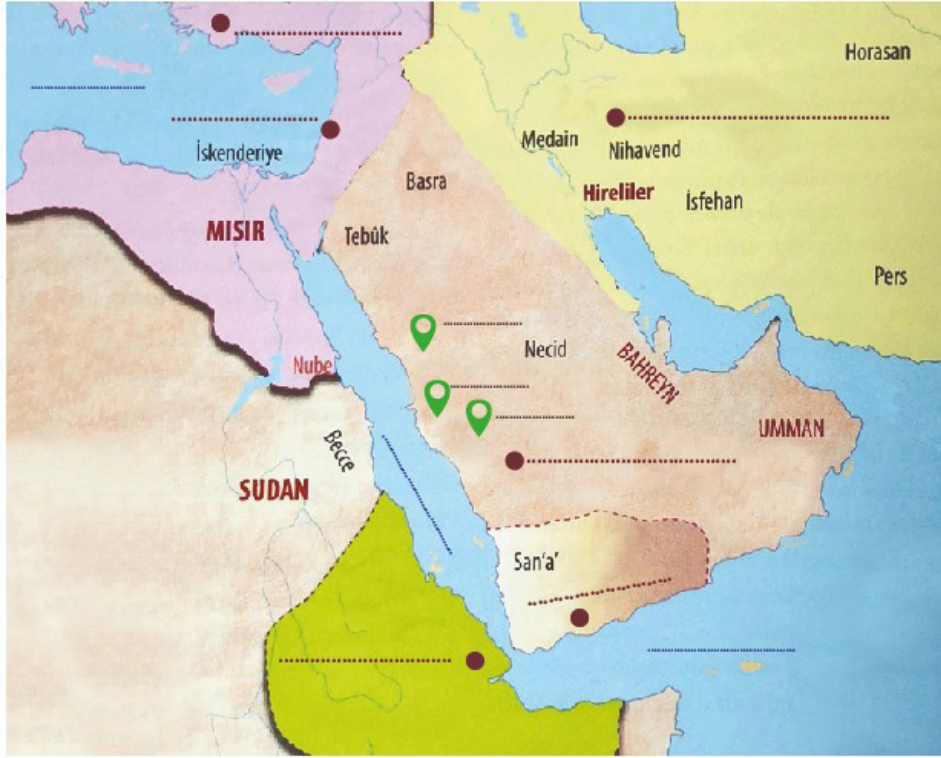
Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.



1. İslam öncesi Arap Yarımadası'nı ve çevresini gösteren harita üzerinde işaretlenmiş boş alanlara aşağıda verilen önemli bölge, devlet, şehir ve deniz isimlerini yerleştiriniz.

Arap Yarımadası, Mekke, Yesrib, Taif, Sasani (Fars) İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu, Gassaniler, Habeş Krallığı, Himyer Devleti, Kızıldeniz, Basra Körfezi, Arap Denizi, Akdeniz.



2. "Arap Yarımadası'nın büyük bir bölümünün çöllerle kaplı olması buranın insanının ortak bir tarih ve kadere sahip olmalarında etkili oldu. Yağmurların azlığı, uzun süren kuraklıkların görülmesi Yarımada'nın büyük bir bölümünde düzenli tarıma imkân vermiyordu... Tarım imkânı olan yerlerde dahi yağışların düzensizliği ve kuraklıklar sonucu kıtlıklar görülebiliyordu. Bu durumda Yarımada insanı, başta gıda gibi en temel ihtiyaçları dahil olmak üzere bir çok gereksinimini kendisine yakın bölgelerden karşılamak zorundaydı. Çölün ortaya çıkarttığı bu olumsuz koşullar Yarımada'da ticareti canlandırdı ve geliştirdi. Arap Yarımadası'nın diğer bir coğrafi özelliği olarak Akdeniz ve Hint Okyanusu arasında olması ve iki dünyayı birbirine bağlaması burayı uzak mesafeler arası transit ticaretin merkezi hâline getirdi. Özellikle çölleri aşmada büyük kolaylık sağlayan çölün gemisi niteliğindeki deveye sahip olunması her iki dünya arasında aracılığı kolaylaştırdı. Kervanlar her iki tarafın mallarını karşılıklı olarak sürekli taşımaktaydı. Böylece Arap Yarımadası'nda ekonomik hayatın merkezinde ticaret yer aldı. Yarımada'yı bir ağ gibi kuşatan pazarlar her yıl belirli mevsimlerde düzenli olarak kurulmaktaydı ve neredeyse her aya bir pazar düşmekteydi."

(Faruk BAL, Çölün Ekonomisi: İslam Öncesi Arap Yarımadası'nda Ticaret, Ortaklık, Para Ve Kredi, Akademik Orta Doğu, 2014, C 9, S.1, s. 116-117.)

Metinde yer alan Arap Yarımadası'nın coğrafi ve ekonomik koşullarının Hz. Peygamber'in tebliğine olan etkisini yorumlayınız.

.....

.....

.....

CEVAP ANAHTARI

1.



10

ETKİNLİK 6

SİYER

1. Ünite: İslamiyet Öncesi
Arap Yarımadası

15 dk.

Kazanım: İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nın coğrafi, siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik yapısını ve dinî özelliklerini tanır.

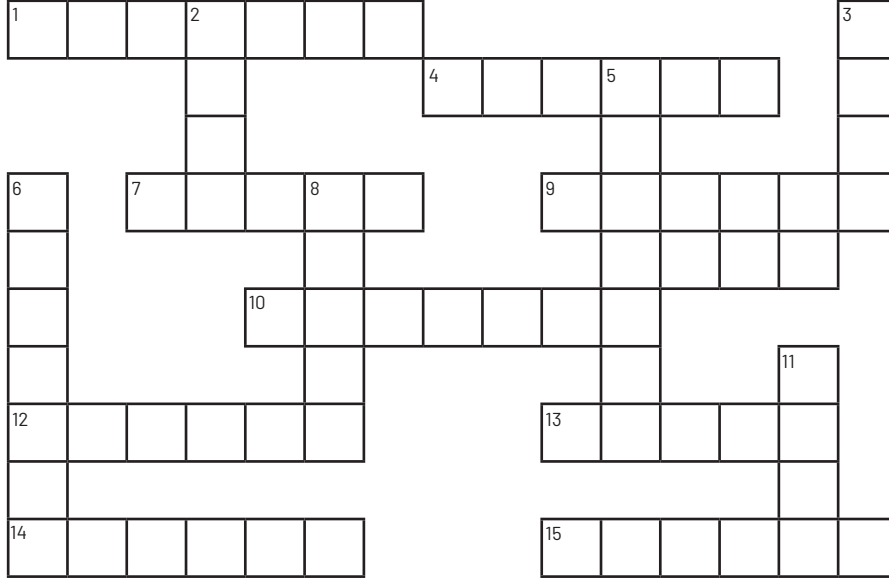
Süreç

1. Öğretmen tarafından öğrencilere İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nın coğrafi, siyasi özelliklerini içeren bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Ek-1'deki bulmaca öğrenci sayısı kadar çoğaltılır.
4. İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nın coğrafi, siyasi özelliklerini içeren soruların cevaplarının bulmacada olduğu belirtilir.
5. Öğrencilerin bireysel olarak etkinliği tamamlamaları sağlanır.
6. Belirlenen süre bittiğinde her öğrencinin kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirmesi istenir.
7. Öğretmenin doğru eşleştirmeleri söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki bulmacayı çözünüz.



Soldan Sağa

1. Kahtânîlerden Suriye bölgesine göç eden Arapların kurduğu merkezleri Busra olan Halid b. Velid tarafından ortadan kaldırılan devlet
4. Sert kayalarla oyulmuş ünlü Petra şehrinin yer aldığı Filistin'in güneyinde hüküm süren krallık
7. Soyu İbrahim (a.s.) ve İsmail'e (a.s.) dayandırılan arapların yerleşmiş olduğu Arap Yarımadası'nın orta kesimine verilen ad
9. İslam'ın ortaya çıkışına kadar varlıklarını koruyan Arap kavimlerine verilen ad
10. Nesebi, Sâmi'nin soyundan geldiği kabul edilen Kahtan'a dayanan güney Araplarının genel adı
12. İsrailoğullarının da içinde bulunduğu Batı Sâmi kavimler topluluğunun genel adı
13. İlk çağlarda yaşayan Araplardan Amâlika, Âd ve Semud gibi sonradan yok olan kavimlerin adı
14. Hz. İbrahim'in oğlu İsmail (a.s.) soyundan geldiği kabul edilen Arap kolunun adı
15. Savaşçı bir millet olarak bilinen Güney Arabistan'daki devlet

Yukardan Aşağıya

2. Hz. Nuh'un büyük oğlu Sâmi'ye nispet edilen kavimlerin genel adı
3. Lahmîler devletinin bilinen diğer adı
5. En eski Arap kabilesi kabul edilen, yarı efsanevi göçebe Sâmi topluluk
6. Tedmürlüler olarak da anılan ve Halid b. Velid tarafından fethedilen krallık
8. Yarı göçebe Batı Sâmi kavimlerinden birinin adı
11. Güney deniz ticaretine hâkim, barajlar inşa eden medeniyet eşiğinden adım atan ilk Arabistanlılar olarak kabul edilen krallık

10

ETKİNLİK 7

SİYER

1. Ünite: İslamiyet Öncesi
Arap Yarımadası

20 dk.

Kazanım: Cahiliye kavramını ve cahiliye zihniyetinin genel özelliklerini açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere cahiliye kavramı ve cahiliye zihniyetinin genel özellikleri ile ilgili bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden Ek-1'deki yönerge doğrultusunda soruları yanıtlamaları istenir.
5. Soruların yanıtlanmasından sonra gönüllü öğrencilere söz hakkı verilir. Cevapların sınıfla paylaşılması sağlanır.
6. Cevaplar öğretmen tarafından değerlendirilerek etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki soruları metinlerden yararlanarak cevaplayınız.

“Cahiliye Devri Arapları Allah’ı hakkıyla bilmedikleri, O’na şeksiz ve şirksiz iman etmedikleri, gerek ferdi gerekse içtimaî hayat itibarıyla bilgiden, nizamdan, sulh ve sükûndan uzak oldukları, güçlü ve asil sayılanları daima haklı kabul ettikleri ve adaletten yoksun bir hayat yaşadıkları için bu döneme Cahiliye denilmiştir. Eski Arap şiirinde cehlin “şiddet, saldırganlık ve barbarlık” anlamında kullanıldığını, hatta yerine göre bunun bir fazilet sayıldığını gösteren pek çok örnek vardır. Meselâ meşhur Cahiliye şairi Amr b. Külsûm’ün, “Hele biri kalkıp da bize karşı cahillik etmeye görsün, o zaman biz cahillikte bütün cahillerden baskın çıkarız.” anlamındaki beyti bu örneklerin en çarpıcı olanlarından.”

(Mustafa FAYDA, “Câhiliye”, DİA, C 7, s. 17-19.)

“Ebû'l-Hakem olan künyesi İslâmiyet’e düşmanlığı sebebiyle Hz. Peygamber tarafından Ebû Cehil şeklinde değiştirilmiştir. Dârünnedve üyesi olan Ebû Cehil, Resûl-i Ekrem’in davetine başından beri karşı çıkmış ve Müslümanlar aleyhinde hazırlanan bütün komplolarda yer almıştır. Velid b. Mugîre ile Ebû Cehil, kendi kabilelerine mensup olmayan birinin peygamberliğini hazmedemedikleri için Hz. Muham-med’e inanmayacaklarını açıkça söylemişlerdir. Ticarî nüfuz ve servetinden güç alan Ebû Cehil hayatı boyunca İslâmiyet aleyhinde çalıştı, halkın Müslüman olmasını engelledi, Müslüman olanları da inanç-larından vazgeçirmeye gayret etti... Ashaptan Ammâr b. Yâsir ile annesine, babasına ve daha birçok Müslümana İslamiyet’i kabul ettikleri için çok ağır işkenceler yaptı; Ammâr’ın annesi Sümeyye’yi şehid etti.”

(Mehmet Ali Kapar, “Ebû Cehil”, DİA, C 10, s. 117-118.)

1. I. Allah’ın (c.c.) sıfatlarını farklı varlıklara vererek O’na şirk koşmaktalardı.
- II. Hak zengin ve nüfuzlu kimseler için kullanılan tek taraflı bir uygulamaydı.
- III. Ferdî ve içtimaî hayatın sükûnetini sağlamak oldukça önemliydi.
- IV. Şiddet, öfke ve taşkınlıklar takdir gören tutumlardı.
- V. Cahillikte birbirleriyle yarışmaktan çekinmeyerek hırslı davranırlardı.

Cahiliye ile ilgili verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) II ve III C) II, III ve IV D) I, II, III ve V E) I, II, IV ve V

2. Cahiliye Dönemi özelliklerinin Peygamberimizin (s.a.v.) İslam’ı tebliğine etkisi nasıl olmuştur?

.....

.....

.....

3. Cahiliye kavramına yüklenen anlamlar ve Peygamberimiz’in (s.a.v.) Ebu’l-Hakem’in künyesini Ebu Cehil olarak değiştirmesi arasında nasıl bir bağ vardır?

.....

.....

4. Velid b. Mugîre ile Ebû Cehilin, kendi kabilelerine mensup olmayan birinin peygamberliğini hazmedemedikleri için Hz. Muhammed’e (s.a.v.) inanmayacaklarını açıkça söylemeleri cahiliyenin hangi yanlış düşüncesine saplanmış olduklarını göstermektedir?

.....

.....



CEVAP ANAHTARI

1. E

10

ETKİNLİK 8

SİYER

1. Ünite: İslamiyet Öncesi
Arap Yarımadası

15 dk.

Kazanım: Cahiliye kavramını ve cahiliye zihniyetinin genel özelliklerini açıklar.

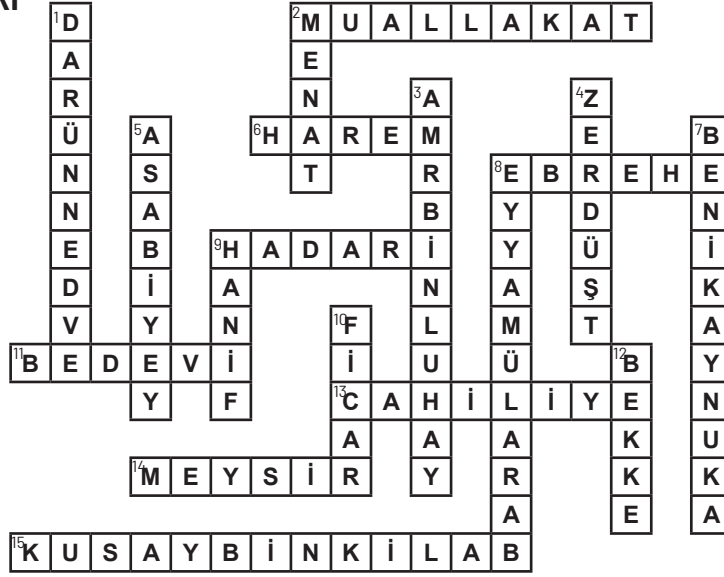
Süreç

1. Öğrencilere cahiliye kavramı ve cahiliye zihniyetinin genel özellikleri ile ilgili bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşılmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden Ek-1'deki yönerge doğrultusunda soruları yanıtlamaları istenir.
5. Soruların yanıtlanmasından sonra gönüllü öğrencilere söz hakkı verilir. Cevapların sınıfla paylaşılması sağlanır.
6. Cevaplar öğretmen tarafından değerlendirilerek etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

CEVAP ANAHTARI



Soldan Sağa

2. **MUALLAKAT:** Kâbe'nin duvarına asılan seçkin kaside koleksiyonu
6. **HAREM:** Hz. İbrahim'in duası ile Kâbe ve çevresinin Allah Teâlâ tarafından dokunulmaz olarak belirlenmesini ifade eden kavram
8. **EBREHE:** Kâbe'yi yıkarak Mekke'nin dinî bir merkez olma özelliğini ortadan kaldırmayı ve Mekkelilerin ticari faaliyetlerine son vermeyi planlayan Yemen Valisi
9. **HADARİ:** İmkânları bakımından daha elverişli şartlara sahip olan yerleşik Araplar için kullanılan ifade
11. **BEDEVİ:** Kısıtlı tabiat koşulları içinde çölde konargöçer olarak geçimini sağlayan insanlara verilen ad
13. **CAHİLİYE:** Günümüzde de ortaya çıkmak için fırsat kollayan Arapların İslam'dan önceki düşünce ve davranış biçimi
14. **MEYSİR:** İslam öncesi Hicaz-Arap toplumunda bir talih oyunu şeklindeki kumar çeşidi
15. **KUSAY BİN KİLAB:** Mekke çevresinde yarı göçebe bir hayat süren Kureyş kabilesini bir araya toplayarak Kâbe'nin etrafına yerleştiren kişi

Yukardan Aşağıya

1. **DARÜNNEDVE:** Kureyş kabilesinin önemli işlerini görüşmek üzere toplandıkları yer
2. **MENAT:** Evs ve Hazreç kabilesinin tapmak için Yesrib ile Mekke arasında bulunan Kudeyd'deki tapınağa yerleştirdikleri put
3. **AMR BİN LUHAY:** Kâbe'ye ilk putu yerleştirerek Allah'a (c.c.) şirk koşulmasını başlatan Huzaa kabilesi lideri
4. **ZERDÜŞT:** Mecûsîlik dinin esas kurucusu olarak kabul edilen kişi
5. **ASABİYET:** Aynı soydan gelenlerin veya bir başka sebeple aralarında yakınlık bulunanların muhaliflere karşı birlikte hareket etmelerini sağlayan dayanışma duygusu
7. **BENİ KAYNUKA:** Yesrib'de kuyumculuk ve silah imalatında adından söz ettiren ve kendilerine ait çarşısı bulunan Yahudi kabilesi
8. **EYYAMÜLARAB:** Aralarında anlaşma bulunmayan Arap kabileler arasındaki savaş
9. **HANİF:** İslam Öncesi Dönem'de Hz. İbrahim'in tebliğ ettiği dinin tevhid boyutuna tâbi olanlara verilen ad
10. **FİCAR:** Savaş yapmanın yasak olduğu aylarda Arap kabilelerinin yapmış olduğu günaha dalma anlamındaki savaşın adı
12. **BEKKE:** Mekke'nin bir diğer ismi

Kazanım: İslamiyet öncesi Hicaz'ın tarihi, dinî, sosyal ve kültürel hayatını tanır.

Süreç

1. Öğretmen tarafından öğrencilere İslamiyet öncesi Hicaz'ın tarihi, dinî, sosyal ve kültürel hayatını içeren bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikle nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Ek-1'de yer alan yönergeler doğrultusunda İslamiyet öncesi Hicaz'ın tarihi, dinî, sosyal ve kültürel hayatına dair eşleştirmelerin yapılması ve soruların cevaplandırılması istenir.
5. Öğrencilere İslam öncesi Hicaz bölgesine dair özelliklerin birden fazla alanı içerebileceği belirtilerek eşleştirmede bunu göz önünde bulundurmaları istenir.
6. Öğrencilerin bireysel olarak etkinliği tamamlamaları sağlanır.
7. Belirlenen süre bittiğinde her öğrencinin kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirmesi istenir.
8. Öğretmenin doğru eşleştirmeleri söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Tabloda verilen Hicaz bölgesinin özelliklerini okuyunuz. Bu özelliklerin numaralarını ilgili olduğu alana yazarak eşleştiriniz.

İSLAM ÖNCESİ HİCAZ BÖLGESİNE DAİR ÖZELLİKLER	
1	Arapların eski tarihlerine dair destansı her türlü rivayetlerini içeren ahbâr, Arap toplumlarında önemli bir yere sahiptir.
2	Evlilik daha çok kabile içinden soyda denklığe önem verilerek yapı- lırdı ve kadın ancak çocuk sahibi olduğunda aileye katılmış sayılırdı.
3	Hz. İsmail ve annesine lutfedilen zezem, Mekke'nin şehirleşmesini de sağlamış Cürhümîler oraya yerleşerek Hz. İsmail ile akrabalık kurmuşlardır.
4	Yaşayış tarzları bakımından kısıtlı tabiat koşulları içinde çölde ko- nargöçer olarak geçimini sağlayan insanlara bedevi denilir.
5	Mekke'de putperestlerin dışında az sayıda olsa da Hıristiyanlar ve Hanifler; Yesrib'te Putpereslerle Yahudiler; Taif'te ise putperestler ve az sayıda Yahudiler mevcuttu.
6	Arap toplum unda şiirin çok büyük bir yeri vardı. Dikkati çeken bazı şiirler, keten bezinden yapılmış tomarlara altın suyu ile yazılıp Kâbe'nin duvarına asılırdı. Bu şekilde şairlerin Kâbe'ye asılan seçkin kaside koleksiyonuna muallakat denirdi.
7	Mekke'nin Hz. Adem'den sonra bilinen tarihi Hz. İbrahim ve ailesinin buraya gelmesi ve Kâbe'yi inşa etmesi ile başlar.
8	Mekke, Medine ve Taif gibi şehirlerde yaşayan; geçimlerini ziraat ve ticaret ile sağlayan insanlar hadari kabul edilmişlerdir.
9	Allah'ın (c.c.) Hz. İbrahim'in duasını kabul ederek harem (dokunul- maz) olarak ilan ettiği Kâbe ve çevresinde canlıların öldürülmesi ve bitki örtüsüne zarar verilmesi yasaklanmıştır.
10	Yesrib'in kontrolü Evs ve Hazrec'e geçince Yahudiler bu iki kabileyi birbirine düşürerek onların güçlenmelerini engellemişler, şehirdeki bu parçalanmışlık ise Hz. Peygamber'in gelişine kadar uzun bir süre devam etmiştir.
11	Uluhiyet ve rububiyette Allah'ın(c.c.) dışında başka varlıklar edine- rek şirke bulaşmış olan cahiliye inanışına göre putlar dışında melek, cin ya da tabiat güçlerinden biriyle de uluhiyet ilişkisi kurulabilir.
12	Hürler, esirler ve mevali olmak üzere üç sınıftan oluşan toplumda kâhinler, şairler ve savaşta kahramanlık gösterenler diğerlerine nispetle daha üstün kabul edilmekteydi. Yalnız Mekke'de Kusay soyundan olanlar hürlerin de üstünde bir asilzade sınıfı oluşturu- yorlardı.
13	Hac ibadetinin menasiki Hicaz halkına Hz. İsmail tarafından öğretil- miştir.

DİNİ ALAN

KÜLTÜREL ALAN

SOSYAL ALAN

TARİHİ ALAN

CEVAP ANAHTARI

İSLAM ÖNCESİ HİCAZ BÖLGESİNE DAİR ÖZELLİKLER

1	Arapların eski tarihlerine dair destansı her türlü rivayetlerini içeren ahbâr, Arap toplumlarında önemli bir yere sahiptir.
2	Evlilik daha çok kabile içinden soyda denkliğe önem verilerek yapılırdı ve kadın ancak çocuk sahibi olduğunda aileye katılmış sayılırdı.
3	Hz. İsmail ve annesine lutfedilen zezem, Mekke'nin şehirleşmesini de sağlamış Cürhümîler oraya yerleşerek Hz. İsmail ile akrabalık kurmuşlardır.
4	Yaşayış tarzları bakımından kısıtlı tabiat koşulları içinde çölde kornargöçer olarak geçimini sağlayan insanlara bedevi denilir.
5	Mekke'de putperestlerin dışında az sayıda olsa da Hıristiyanlar ve Hanifler; Yesrib'te Putpereslerle Yahudiler; Taif'te ise putperestler ve az sayıda Yahudiler mevcuttu.
6	Arap toplum unda şiirin çok büyük bir yeri vardı. Dikkati çeken bazı şiirler, keten bezinden yapılmış tomarlara altın suyu ile yazılıp Kâbe'nin duvarına asılırdı. Bu şekilde şairlerin Kâbe'ye asılan seçkin kaside koleksiyonuna muallakat denirdi.
7	Mekke'nin Hz. Adem'den sonra bilinen tarihi Hz. İbrahim ve ailesinin buraya gelmesi ve Kâbe'yi inşa etmesi ile başlar.
8	Mekke, Medine ve Taif gibi şehirlerde yaşayan; geçimlerini ziraat ve ticaret ile sağlayan insanlar hadari kabul edilmişlerdir.
9	Allah'ın (c.c.) Hz. İbrahim'in duasını kabul ederek harem (dokunulmaz) olarak ilan ettiği Kâbe ve çevresinde canlıların öldürülmesi ve bitki örtüsüne zarar verilmesi yasaklanmıştır.
10	Yesrib'in kontrolü Evs ve Hazrec'e geçince Yahudiler bu iki kabileyi birbirine düşürerek onların güçlenmelerini engellemişler, şehirdeki bu parçalanmışlık ise Hz. Peygamber'in gelişine kadar uzun bir süre devam etmiştir.
11	Uluhiyet ve rububiyette Allah'ın(c.c.) dışında başka varlıklar edinecek şirke bulaşmış olan cahiliye inanışına göre putlar dışında melek, cin ya da tabiat güçlerinden biriyle de uluhiyet ilişkisi kurulabilir.
12	Hürler, esirler ve mevali olmak üzere üç sınıftan oluşan toplumda kâhinler, şairler ve savaşta kahramanlık gösterenler diğerlerine nispetle daha üstün kabul edilmekteydi. Yalnız Mekke'de Kusay soyundan olanlar hürlerin de üstünde bir asilzade sınıfı oluşturuyorlardı.
13	Hac ibadetinin menasiki Hicaz halkına Hz. İsmail tarafından öğretilmiştir.

DİNİ ALAN

3-5-7-9-11-13

KÜLTÜREL ALAN

1-6

SOSYAL ALAN

2-4-8-12

TARİHİ ALAN

3-7-10